Teknologiateollisuus

12.9.2023

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Lausunto: U-jatkokirje; komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tekoälyn harmonisoiduksi sääntelyksi (Artificial Intelligence Act)

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta kommentoida U-jatkokirjettä, joka koskee ehdotusta Euroopan unionin tekoälyasetukseksi.

Kommentit Suomen kantaan

Suomen kanta asetusehdotukseen on yleisesti ottaen mielestämme hyvä ja tasapainoinen. Toivomme kuitenkin, että sitä terävöitettäisiin seuraavilta osin:

- **Tekoälyjärjestelmän määritelmä**: Tekoälyjärjestelmän määritelmän piiriin ei tule lukea tieto- ja logiikkaperusteisia järjestelmiä, jotka deterministisesti noudattavat ihmisen niille laatimia sääntöjä.

- **Korkean riskin tekoälyjärjestelmien luokitteluperusteet:** Korkean riskin tekoälyjärjestelmien luokitteluperusteiden on oltava selkeitä ja niiden on tuova korkean riskin vaatimusten piiriin ainoastaan tekoälyjärjestelmiä, joiden käyttö tosiasiallisesti käsittää merkittäviä riskejä terveydelle ja turvallisuudelle. Erityistä huomiota on kiinnitettävä turvallisuussäädösten (liite II) piiriin lukeutuvien tuotteiden turvallisuuskomponentteina käytettävien tekoälyjärjestelmien luokitteluun. Nämä tekoälyjärjestelmät on luokiteltava korkeariskisiksi ainoastaan silloin, kun ne ovat olennaisia turvallisuuskomponentteja. Tämä voi tulla kyseeseen esimerkiksi, kun kyseinen järjestelmä on tuotteen ainoa turvallisuuskomponentti. Lisäksi on varmistettava, että tekoälyjärjestelmät, joita käytetään ainoastaan ihmistä avustavassa funktiossa tai jotka muutoin eivät järjestelmän tarjoajan arvion perusteella käsitä merkittäviä riskejä, eivät tule korkean riskin vaatimusten piiriin, vaikka niitä käytettäisiin korkean riskin alueilla (liite III).

- **Avoimen lähdekoodin tekoälyjärjestelmät:** Maksuttomin avoimen lähdekoodin lisenssein saataville asetettuja tekoälyjärjestelmiä ja -komponentteja ei tule tuoda asetuksen soveltamisalaan. Tämä koskee myös yleiskäyttöisiä tekoälyjärjestelmiä ja perustamalleja koskevia säännöksiä. Poikkeuksena tälle voidaan pitää tilannetta, kun avoimen lähdekoodin tekoälyjärjestelmät ja -komponentit on asetettu markkinoille tai otettu käyttöön korkean riskin tekoälyjärjestelminä tai niiden osana. Tällöin korkean riskin vaatimusten täyttämisestä vastuussa on oltava kyseisen tekoälyjärjestelmän käyttöönottaja tai markkinoille asettaja, ei avoimen lähdekoodin järjestelmän alkuperäinen kehittäjä, ellei tämä ole myös käyttöönottaja tai markkinoille asettaja.

- **Siirtymäaika:** Asetusta on ryhdyttävä soveltamaan aikaisintaan 36 kuukautta sen voimaan astumisesta.

Teknologiateollisuus ry

Eteläranta 10, PL 10, 00131 Helsinki
Puhelin 09 192 31
www.teknologiateollisuus.fi
Y-tunnus: 0215289-2

Yleishuomiot EU:n tekoälyasetusehdotuksesta

EU:n tehtävänä on varmistaa, että Euroopan sisämarkkinoilla käytettävät tekoälyjärjestelmät ovat eettisiä, ihmiskeskeisiä ja luotettavia. Tämän tulisi tapahtua selkeästi määriteltyjen ja yhdenmukaisten sääntöjen avulla, jotka edistävät oikeusvarmuutta ja luovat yksiselitteisen vastuunjaon tekoälyn arvoketjun toimijoiden kesken. Säännöt tulisi myös mitoittaa niin, että pienet ja keskisuuret yritykset ja kansalliset valvontaviranomaiset pystyvät suoriutumaan uusista velvoitteista ilman kohtuutonta taakkaa.

Pysyäkseen mukana maailmanlaajuisessa tekoälykilpailussa – joka kirittää myös digitaalista ja puhdasta siirtymää – Eurooppa tarvitsee merkittävästi enemmän resursseja tekoälyn innovatiiviseen kehitykseen ja käyttöönottoon kaikilla yhteiskunnan aloilla. Raskas ja epäselvä sääntely on omiaan hidastamaan tarvittavia investointeja.

Tätä vasten olemme huolissamme EU:n tekoälyasetusehdotuksen valmistelun suunnasta. Asetuksen keskeiset määritelmät ja määräykset ovat näkemyksemme mukaan yhä liian epämääräisiä ja sen soveltamisala liian laaja ja yksityiskohtainen lainsäädännölle, jonka on tarkoitus olla horisontaalista eli laajasti eri aloilla noudatettavaa sekä riskiperusteista ja aikaa kestävää.

Ehdotus vaatii merkittävää hiomista kesällä alkaneissa EU-instituutioiden välisissä kolmikantaneuvotteluissa. Mikäli asetuksen ongelmia ei korjata, on seurauksena säädös, joka pahimmillaan lamaannuttaa eurooppalaisen tekoälyekosysteemin. Kehotammekin EU-lainsäätäjiä korjaamaan neuvottelujen kuluessa kurssin kohti tasapainoisempaa tekoälyn sääntelyä. Lopputuloksena on oltava asetus, joka mahdollistaa luotettavan ja innovaatioystävällisen tekoälyn kehityksen Euroopassa.

Kunnioittavasti

Teknologiateollisuus ry

Joonas Mikkilä
johtava asiantuntija